

L'amor i la percepció dels valors.

[Cap. 3 er] "Amor, desig, plaer" (fragment)

Joaquim XIRAU (Figueres, 1985 – Mèxic, 1946). Catedràtic de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona

AMOR, DESIG, PLAER

No és l'amor desig. El desig és escassetat. L'amor és plenitud. Desitjar alguna cosa és mancar d'ella; proposar-se alguna cosa, llançar la vida cap a la seva consecució i possessió. L'amor, per definició, no es proposa res ni desitja res. En un altre sentit ho vol tot i s'ho proposa tot. No vol res per ell mateix. Ho vol tot per la cosa estimada. Il·lumina els seus valors més alts i els comparteix i els disfruta pel sol fet d'aquesta il·luminació. Per això el desig es calma amb la possessió. Es calma i arriba a la sacietat i fins a la repugnància. Res no és capaç de calmar l'amor, per essència insaciabile. Mai les coses no ofereixen enterament el volum infinit dels seus valors actuals i virtuals. Per això l'amor provoca sempre l'amor. El desig es satisfà. L'amor és eterna insatisfacció. I la consciència amorosa troba la felicitat en el fet mateix d'aquesta insatisfacció.

Res més absurd que confondre o derivar l'amor del plaer. L'amor proporciona goig però també origina pena. En ell va implícit el plaer, però també el dolor. "El sospir està més a prop de l'amor, que la neu de la blancor". En la consciència amorosa hi ha més alegria, però hi ha també més sofriment. La vida espiritual entera es fa més intensa. L'ésser amat és per a l'amant font dels gaudis més vius i dels dolors més intensos.

És més, el plaer per ell mateix no sols no és l'amor, sinó que constitueix la negació més palesa de l'amor. Buscar el plaer pel plaer és renunciar a tota jerarquia de valors, fer de les persones i de les coses simples mitjans al servei de fins egoistes. Res és més contrari a l'amor que fer de les persones simple instrument de plaer. L'afany de plaer destrueix les diferències i els matisos. A diferència de l'amor, és, en efecte, cec. Tot ho redueix a la satisfacció del gaudi. I el sentiment del gaudi es

rovella amb l'hàbit. Pel plaer les coses i les persones borren els seus perfils propis i deixen el món reduït a "pols i cendra". Darrera el carnaval, el "memento". El món enter reduït "a vanitat de vanitats..." Tot el contrari de l'amor que porta el món a tota la plenitud de la seva possible radiació.

Però aleshores en els actes de l'apetit sensorial –en la fam, en la set...– on sembla que hi hagi el descobriment instintiu d'un valor, no es pot dir que hi hagi amor? És el problema del valor d'utilitat, el valor vital per excel·lència. En aquesta pregunta hi ha un equívoc que cal aclarir. En un cert sentit hi ha amor. Precisament en l'únic sentit en el qual es pot parlar, d'una manera directa, del descobriment d'un valor.

Una cosa és alimentar-se i altra cosa percebre el valor o el bé útil en l'aliment. El primer es resol en una cadena causal en la qual caldrà buscar l'explicació naturalista de l'instint. Sigui aquesta quina sigui, es tractarà sempre quelcom subjectiu, purament animal, en el qual entre el subjecte i l'objecte desapareix tot àmbit i també, en últim terme, la subjectivitat i l'objectivitat. En el segon hi ha percepció de valors i de béns i hi ha per tant també amor. El moviment amorós és ací, com arreu, una de les activitats objectivadores de la realitat. Crea distància i àmbit, em posa a mi enfront de les coses, em destaca i em separa d'elles.

Una cosa és alimentar-se i altra cosa percebre l'ordre dels aliments i veure la seva utilitat. Els primitius desconeixien la funció reproductora de l'acte sexual. L'animalitat desconeix la funció alimentícia de l'acte de prendre aliments. No és el mateix utilitzar quelcom que donar-se compte del fet que la cosa és ella, útil, útil per a mi i pels altres, o per tots, o per algú. Per al primer no es necessita amor. Per a veure la cosa com a útil, és a dir, en el seu valor, evidentment, sí. No es necessita amor per a menjar. Com no se'n necessita per a practicar l'acte sexual. Però sí per a menjar "aliments" o per a practicar-lo amb una "persona".

Una vegada més el plaer no és amor ni té res a veure amb l'amor. L'estimació del plaer com a valor –com un valor objectiu, vàlid per a mi i per als altres– és un acte d'amor.

L'amor és sempre objectivitat, separació, respecte distància. Estimar una cosa és estimar-la a ella en el que és –utilitat o bellesa o justícia– i les coses útils que en són impregnades i en alguna mesura la realitzen.

El valor es dona exclusivament en la consciència amorosa i és en ella veritat i objectivitat. No és la consciència del que "per a mi" té valor,

sinó de les coses i els béns que valen o pretenen valdre "ells", en si i per si i per tant per a mi i per als altres, independentment de les circumstàncies subjectives de la meva individualitat. El que val només per a mi, amb la consciència que només val per a mi, evidentment no val.

És clar que els valors i els béns i les coses depenen també de mi, és a dir, del subjecte, i que sense el subjecte es redueixen al pur no res. Però no depenen només o exclusivament de mi. La consciència amorosa és precisament la màxima potència observadora, aquella que descobreix el que les coses valen o aspiren a valdre en si i per si. Aquest considerar les coses per elles mateixes i en elles mateixes és precisament una de les característiques fonamentals de l'amor. Per la seva funció categorial es constitueix un món enfront de mi, un àmbit objectiu en el qual em moc i enfront del qual projecto totes les meves aspiracions i tots els meus afanys. Sense això desapareixeria el món com a tal, les coses "caurien" damunt meu i es fondrien en mi, és a dir, desapareixeria tota diferència entre elles i jo. En el límit de la subjectivitat es donarà confusió i supressió del subjecte i de l'objecte.

Hi pot haver i indubtablement hi ha coses que valen exclusivament per a mi, és a dir, en relació a la meva vida personal. Però inclús en aquest cas valen, elles, per mi. Inclús el valor individual i personal és, en últim terme, objectiu. La subjectivitat pura és la simple supressió del valor i del cosmos i en últim terme de l'objecte i del mateix subjecte. En suprimir-se ell em suprimiria a mi. I restarien només àtoms. Tot si es vol. Si es vol, no res.

JOAQUIN XIRAU: OBRAS COMPLETAS, v. I. Fundación Caja de Madrid, (Madrid), 1998, p. 107-109.